

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з наукової роботи

Українського державного університету

імені Михайла Драгоманова

” березня 2025 р.

професор Григорій ТОРБІН

ПРОГРАМА

вступного іспиту до аспірантури

з іноземної мови

(англійська, німецька, французька)

для вступників на всі освітньо-наукові програми

(співбесіда з іноземної мови замість ЄВІ)

Укладачі:

д. філол. н., проф., професор кафедри
прикладної лінгвістики, порівняльного
мовознавства та перекладу
факультету іноземної філології
УДУ імені Михайла Драгоманова
Наталія ЛЕМІШ;

д. філол. н., проф., професор кафедри
прикладної лінгвістики, порівняльного
мовознавства та перекладу
факультету іноземної філології
УДУ імені Михайла Драгоманова
Світлана МАТВЄЄВА

Рецензенти:

к. філол. н., доц.,
завідувач кафедри германських мов
факультету іноземної філології
УДУ імені Михайла Драгоманова
Олена БАЛАБАН;

к. філол. н., доц., доцент кафедри
прикладної лінгвістики, порівняльного
мовознавства та перекладу
факультету іноземної філології
УДУ імені Михайла Драгоманова
Павло ШОПІН

Гарант освітньо-наукової програми

Наталія ЛЕМІШ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до [Правил прийому на навчання до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії у 2025 році Українського державного університету імені Михайла Драгоманова](#), спеціальними умовами для участі у конкурсному відборі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії є участь у конкурсному відборі на навчання за результатами співбесіди з іноземної мови замість ЄВІ.

Мета вступного іспиту з іноземної мови до аспірантури полягає в оцінці рівня володіння мовою, що є необхідною умовою для інтеграції здобувача вищої освіти в глобальну наукову спільноту. Іспит перевіряє не лише загальне знання мови, а й здатність абітурієнта ефективно використовувати її як інструмент для дослідницької діяльності, зокрема для читання та аналізу фахової літератури, ведення наукових дискусій, а також представлення результатів власних досліджень на міжнародних платформах.

Іспит передбачає перевірку:

- здатності до сприйняття й розуміння монологічних і діалогічних висловлювань носіїв мови в межах професійної та ситуативної тематики;
- уміння продукувати монологічне мовлення, зокрема представлення проблематики, мети, методів та результатів наукового дослідження.

Оцінювання результатів здійснює предметна екзаменаційна комісія, призначена наказом ректора університету. Комісія кваліфіковано визначає рівень іншомовної підготовки вступників відповідно до встановлених критеріїв.

1. ФОРМАТ ІСПИТУ

Іспит проводиться у формі усної співбесіди. Кожен білет містить два завдання:

1) читання та усний переклад з англійської мови на українську фрагменту автентичного загальнонаукового тексту; реферування і бесіда за текстом. Обсяг тексту – 200-250 слів. Час виконання – 30 хвилин. Допускається використання словників;

2) співбесіда іноземною мовою з питань майбутнього наукового дослідження.

Структура екзаменаційного білета

1. Читання, переклад, реферування та бесіда за текстом.
Прочитайте текст, перекладіть його усно українською мовою. Після цього виконайте його реферування і дайте відповіді на питання екзаменаційної комісії щодо його змісту.
2. Співбесіда з питань майбутнього наукового дослідження.

Дайте розгорнуті відповіді іноземною мовою на питання екзаменаційної комісії щодо вашої майбутньої наукової роботи.

- Яка тема вашого дисертаційного дослідження?
- Яку проблему ви плануєте дослідити і чому вона є актуальною?
- Які основні методи дослідження ви збираєтеся використовувати?
- Назвіть кілька ключових праць або авторів у вашій галузі, які ви плануєте вивчати.
- Які результати ви очікуєте отримати?

Зразки текстів до питання 1

Англійська мова

SWISS ROADS COULD SEE DRIVERLESS VEHICLES WITHIN THREE YEARS

Controlled trials of driverless vehicles began in Switzerland ten years' ago. A recent law change has moved testing into the fast lane, raising the possibility of automated cars and buses operating in real-life conditions in around three years.

Since 2015, public transport operators and private companies have launched some 30 major automated vehicle projects around the country. These include buses, taxis, automated valet parking, quarry dumper trucks and delivery vans.

An update to federal legislation, that came into effect on March 1, allows driverless vehicle testing on the open road without a safety operator on board. The law transfers responsibility for granting licenses and for monitoring safety from the federal authorities to the cantons.

Manufacturers, such as Loxo, which is designing automated commercial vehicles such as delivery vans, are now waiting for the cantons to lay out the conditions for integrating driverless vehicles onto Swiss roads.

Such vehicles would be fitted with artificial intelligence (AI) systems to help them drive safely without direct human intervention. AI can recognise obstacles, such as cars, pedestrians and traffic lights; help the vehicle decide when to brake or change lanes; communicate with passengers; predict maintenance needs or create simulation environments for testing purposes.

Німецька мова

AUTONOMES FAHREN AUF SCHWEIZER STRASSEN: WAS ES NOCH BRAUCHT

Vor zehn Jahren begannen in der Schweiz die ersten kontrollierten Versuche mit fahrerlosen Fahrzeugen. Eine kürzlich erfolgte Gesetzesänderung beschleunigt die Pilotversuche, sodass automatisierte Autos und Busse in etwa drei Jahren unter realen Bedingungen eingesetzt werden könnten.

Seit 2015 haben öffentliche Verkehrsbetriebe und private Unternehmen landesweit rund 30 grössere Projekte für automatisierte Fahrzeuge initiiert. Dazu

gehören Busse, Taxis, automatisiertes Valet Parking, Steinbruch-Kipper und Lieferwagen.

Eine am 1. März in Kraft getretene Aktualisierung der Bundesgesetzgebung erlaubt Testfahrten fahrerloser Fahrzeuge auf offener Strasse, ohne dass eine für die Sicherheit verantwortliche Person an Bord sein muss.

Das Gesetz überträgt die Verantwortung für die Erteilung von Bewilligungen und die Überwachung der Sicherheit von den Bundesbehörden auf die Kantone.

Hersteller wie Loxo, die automatisierte Nutzfahrzeuge wie Lieferwagen entwickeln, warten nun darauf, dass die Kantone die Bedingungen für die Integration fahrerloser Fahrzeuge auf Schweizer Strassen festlegen.

Solche Fahrzeuge sollen mit Systemen der künstlichen Intelligenz (KI) ausgestattet werden, die ihnen dabei helfen können, sich ohne direkte menschliche Eingriffe sicher im Strassenverkehr zu bewegen.

KI kann Hindernisse wie Autos, Fussgängerinnen und Fussgänger wie auch Ampeln erkennen, dem Fahrzeug dabei helfen, zu entscheiden, wann es bremsen oder die Spur wechseln muss, mit den Fahrgästen kommunizieren, den Wartungsbedarf vorhersagen und Simulationsumgebungen für Testzwecke schaffen.

Французька мова

DES VEHICULES AUTONOMES PEUT-ETRE BIENTOT SUR LES ROUTES SUISSES

Des essais contrôlés de véhicules sans conducteur ont commencé en Suisse il y a dix ans. Une récente modification de la loi a accéléré les essais, ce qui laisse entrevoir la possibilité que des voitures et des bus automatisés circulent dans des conditions réelles d'ici trois ans environ.

Depuis 2015, des opérateurs de transport public et des entreprises privées ont lancé une trentaine de grands projets de véhicules automatisés dans tout le pays. Il s'agit notamment de bus, de taxis, de voitures automatisés, de camions-bennes et de camionnettes de livraison.

Une mise à jour de la législation fédérale, entrée en vigueur le 1er mars, autorise les essais sur route ouverte de véhicules sans conductrice ou conducteur et sans opératrice ou opérateur de sécurité à bord. La loi transfère la responsabilité de l'octroi des permis et du contrôle de la sécurité des autorités fédérales aux cantons.

Des constructeurs, comme Loxo, qui conçoit des véhicules commerciaux automatisés tels que des camionnettes de livraison, attendent maintenant que les cantons définissent les conditions d'intégration sur les routes suisses des véhicules sans personne au volant.

Ces engins seraient équipés de systèmes d'intelligence artificielle (IA) qui les aideraient à conduire en toute sécurité sans intervention humaine directe. L'IA peut reconnaître les obstacles, tels que les voitures, les piétons et les feux de signalisation; aider le véhicule à décider quand freiner ou changer de voie; communiquer avec les passagères et passagers; prévoir les besoins d'entretien ou créer des environnements de simulation à des fins d'essai.

2. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна кількість балів, яку вступник може отримати за індивідуальну усну співбесіду, становить 200 балів. Мінімальна кількість балів, яку вступник має отримати за індивідуальну усну співбесіду, становить 100 балів.

Критерій оцінювання	Бали	Вимоги
Фонетика та вимова (макс. бал – 50)	41–50	Відмінна вимова, майже без акценту. Інтонація, ритм і наголоси відповідають нормам. Помилки відсутні або настільки рідкісні, що не впливають на сприйняття мови. Мовлення є природним і легким для розуміння.
	31–40	Вимова загалом правильна, але може містити поодинокі неточності або легкий акцент. Інтонація і ритм достатньо зрозумілі. Можливі незначні помилки, які не перешкоджають комунікації.
	21–30	Вимова містить помітні помилки, що іноді ускладнюють розуміння окремих слів або фраз. Сильний акцент, нерегулярний ритм. Співрозмовнику доводиться докладати зусиль для сприйняття.
	11–20	Численні помилки у вимові, що роблять мовлення важким для сприйняття. Іноді співрозмовник не може зрозуміти сказане.
	0–10	Мовлення практично нерозбірливе або відсутнє.
Лексика (макс. бал – 50)	41–50	Багатий і різноманітний словниковий запас, що дозволяє вільно та точно висловлювати думки. Абітурієнт використовує синоніми, антоніми та ідіоматичні вирази. Володіє спеціалізованою лексикою за темою наукового дослідження.
	31–40	Словниковий запас достатній для обговорення загальних та спеціалізованих тем, але може бути не завжди різноманітним. Вступник може шукати потрібні слова, але загалом успішно комунікує.
	21–30	Обмежений словниковий запас. Абітурієнт часто використовує одні й ті самі слова та конструкції, що робить мовлення одноманітним. Можливе використання неправильних слів у контексті.
	11–20	Дуже обмежений словниковий запас. Вступник не може знайти потрібні слова для вираження своїх думок. Мовлення є елементарним і складається з

		простих, часто повторюваних слів.
	0–10	Словниковий запас відсутній.
Граматика та морфологія (макс. бал – 50)	41–50	Ідеальна або майже бездоганна граматики. Відсутні помилки у використанні часів, узгодженні, артиклях тощо. Абітурієнт вільно використовує складні граматичні конструкції.
	31–40	Мовлення граматично правильне, але містить поодинокі, незначні помилки, що не впливають на розуміння. Демонструє впевнене володіння базовими та середніми граматичними структурами.
	21–30	Помітні граматичні помилки, що іноді можуть ускладнювати розуміння. Вступник переважно використовує прості граматичні конструкції. Можливі помилки в узгодженні, часах, артиклях.
	11–20	Численні граматичні помилки, які значно перешкоджають розумінню. Мовлення є фрагментарним і вимагає постійного перепитування.
	0–10	Мовлення граматично невірне або відсутнє.
Синтаксис та зв'язність мовлення (макс. бал – 50)	41–50	Мовлення є вільним, послідовним і логічно структурованим. Абітурієнт вільно використовує складні речення, зв'язувальні слова та фрази. Думки виражаються чітко і зрозуміло, без зусиль.
	31–40	Мовлення здебільшого послідовне, але може містити поодинокі паузи або повтори. Структура речень правильна, але може бути не надто різноманітною. Зв'язкові елементи використовуються, але не завжди вільно.
	21–30	Мовлення переривчасте, з помітними паузами. Думки не завжди логічно пов'язані, що ускладнює сприйняття. Використовуються переважно прості речення.
	11–20	Мовлення є фрагментарним. Абітурієнт не може сформулювати повні думки або зв'язати їх між собою. Співрозмовник докладає значних зусиль, щоб зрозуміти сенс.
	0–10	Мовлення незв'язне або повністю відсутнє.

3. ПЕРЕЛІК МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК І ВМІНЬ, які повинні продемонструвати вступники

АНГЛІЙСЬКА МОВА

I. Мовленнєва компетенція

1. Основи фонетики: вимова та інтонація, що не перешкоджають розумінню.
2. Синтаксис:
 - Структура речення: побудова розповідних, питальних і спонукальних речень.
 - Типи питань: загальні, спеціальні, альтернативні та розділові.
 - Види речень: прості, складносурядні та складнопідрядні. Узгодження часів.
 - Особливості перекладу: умовні речення, безособові та інфінітивні конструкції, пасивний стан, емпатичні конструкції та інверсія.
3. Морфологія:
 - Іменник: множина, присвійний відмінок.
 - Артикль: використання означеного та неозначеного артиклів, а також випадки їх відсутності.
 - Займенник: основні типи (особові, присвійні, зворотні, неозначені, відносні).
 - Прикметник та прислівник: утворення ступенів порівняння.
 - Числівник: кількісні, порядкові, дробі, особливості читання дат і числових значень.
 - Дієслово: система часів (вживання часових форм у дійсному та умовному способі).
 - Модальні дієслова: основні модальні дієслова та їх еквіваленти.
 - Неособові форми: інфінітив, герундій, дієприкметник.

II. Лексична компетенція

1. Словниковий запас: володіння лексиною, необхідною для ведення наукової дискусії, обговорення дослідницьких питань та аналізу фахових текстів.
2. Специфічна термінологія: знання термінів, характерних для обраної наукової спеціальності.
3. Академічний вокабуляр: вміння використовувати «академічні» слова і вирази, які необхідні для написання та усного представлення наукових робіт.
4. Лексичні особливості перекладу: розуміння багатозначності слів, конверсії, синонімії та «хибних друзів перекладача».
5. Аббревіатури та власні назви: вміння розшифровувати та правильно використовувати загальноприйняті аббревіатури, що стосуються наукової сфери, а також перекладати власні назви.

III. Особливості наукового та академічного стилю.

1. Науково-технічна лексика: знання найуживаніших суфіксів і префіксів, характерних для наукових текстів.
2. Жанрові особливості: розуміння структури та стилю наукових статей, анотацій, тез та доповідей.
3. Синтаксичні особливості: вміння працювати з типовими для академічного стилю конструкціями, такими як пасивний стан, інверсія, складні речення та еліпсис.

НІМЕЦЬКА МОВА

I. Мовленнєва компетенція

1. Основи фонетики: вимова та інтонація, що не перешкоджають розумінню.
2. Синтаксис:
 - Структура речення: побудова розповідних, питальних і заперечних речень. Порядок слів у простому та складному реченні.
 - Типи питань: загальні, спеціальні, альтернативні та розділові питання.
 - Види речень: прості, складносурядні та складнопідрядні. Узгодження часів.
 - Особливості перекладу: умовні речення, безособові речення, інфінітивні конструкції, пасивний стан, емфатичні конструкції та інверсія.
3. Морфологія:
 - Іменник: рід, множина, відмінювання (сильна та слабка відміна).
 - Артикль: використання означеного та неозначеного артиклів, а також випадки їх відсутності.
 - Займенник: основні типи (особові, присвійні, зворотні, неозначені “man” та “es”, відносні).
 - Прикметник та прислівник: утворення ступенів порівняння. Відмінювання прикметників (сильна, слабка та мішана відміни).
 - Числівник: кількісні, порядкові, дробі, особливості читання дат і числових значень.
 - Дієслово: система часів (уживання часових форм у дійсному та умовному способах).
 - Модальні дієслова: основні модальні дієслова та їхні еквіваленти.
 - Неособові форми: інфінітив, дієприкметник.

II. Лексична компетенція

1. Словниковий запас: володіння лексиною, необхідною для ведення наукової дискусії, обговорення дослідницьких питань та аналізу фахових текстів.
2. Специфічна термінологія: знання термінів, характерних для обраної наукової спеціальності.

3. Академічний вокабуляр: уміння використовувати "академічні" слова і вирази, які необхідні для написання та усного представлення наукових робіт.
4. Лексичні особливості перекладу: розуміння багатозначності слів, конверсії, синонімії, складних іменників-комполітів та «хибних друзів перекладача».
5. Аббревіатури та власні назви: вміння розшифровувати та правильно використовувати загальноприйняті аббревіатури, що стосуються наукової сфери, а також перекладати власні назви.

III. Особливості наукового та академічного стилю

1. Науково-технічна лексика: знання найуживаніших суфіксів і префіксів, характерних для наукових текстів.
2. Жанрові особливості: розуміння структури та стилю наукових статей, анотацій, тез та доповідей.
3. Синтаксичні особливості: вміння працювати з типовими для академічного стилю конструкціями, такими як пасивний стан, інверсія, складні речення та еліпсис.

ФРАНЦУЗЬКА МОВА

I. Мовленнєва компетенція

1. Основи фонетики: вимова та інтонація, що не перешкоджають розумінню.
2. Синтаксис:
 - Структура речення: побудова розповідних, питальних і заперечних речень.
 - Типи питань: загальні, спеціальні, альтернативні та розділові питання.
 - Види речень: прості, складносурядні та складнопідрядні. Узгодження часів.
 - Особливості перекладу: умовні речення, безособові та інфінітивні конструкції, пасивний стан, емпатичні конструкції та інверсія.
3. Морфологія:
 - Іменник: рід і множина.
 - Артикль: використання означеного, неозначеного, часткового артиклів, а також випадки їх відсутності.
 - Займенник: основні типи (особові, присвійні, зворотні, відносні).
 - Прикметник та прислівник: утворення ступенів порівняння.
 - Числівник: кількісні, порядкові, дробі, особливості читання дат і числових значень.
 - Дієслово: система часів (вживання часових форм у дійсному та умовному способі).
 - Модальні дієслова: основні модальні дієслова та їхні еквіваленти.
 - Неособові форми: інфінітив, дієприкметник, герундій.

II. Лексична компетенція

1. Словниковий запас: володіння лексиною, необхідною для ведення наукової дискусії, обговорення дослідницьких питань та аналізу фахових текстів.
2. Специфічна термінологія: знання термінів, характерних для обраної наукової спеціальності.
3. Академічний вокабуляр: уміння використовувати «академічні» слова і вирази, які необхідні для написання та усного представлення наукових робіт.
4. Лексичні особливості перекладу: розуміння багатозначності слів, конверсії, синонімії та «хибних друзів перекладача».
5. Аббревіатури та власні назви: вміння розшифровувати та правильно використовувати загальноприйняті аббревіатури, що стосуються наукової сфери, а також перекладати власні назви.

III. Особливості наукового та академічного стилю

1. Науково-технічна лексика: знання найуживаніших суфіксів і префіксів, характерних для наукових текстів.
2. Жанрові особливості: розуміння структури та стилю наукових статей, анотацій, тез та доповідей.
3. Синтаксичні особливості: Вміння працювати з типовими для академічного стилю конструкціями, такими як пасивний стан, інверсія, складні речення та еліпсис.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

АНГЛІЙСЬКА МОВА

1. Ільченко, О.М. (2024). *Англійська для науковців. The Language of Science: Підручник*. К.: ВП «Едельвейс». 334 с.
2. Карабан, В.І. (2018). *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми: навчальний посібник*. Вінниця: Нова книга. 656 с.
3. Ненько, Ю., Іващенко, О., Крічкер, О. (2023). *Academic English for PhD students of non-language majors: навчальний посібник*. Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України. 88 с.
4. Сімонок, В.П. (2021). *Academic English for PhD Researchers*. Навчально-методичний посібник. Харків: Право. 224 с.
5. Carter, S., Gueri, C., Aitchison, C. (2020). *Doctoral Writing: Practices, Processes and Pleasures*. Springer. 219 p.
6. Glasman-Deal, H. (2020). *Science Research Writing: For Native And Non-native Speakers of English*. World Scientific Publishing Europe Ltd. 257 p.
7. Howe, S., Henriksson, K. (2007). *PhraseBook for Writing Papers and Research in English*. Cambridge: EnglishforResearch.com. 291 p.
8. Morley, J. (2020). *Academic Phrasebank: An academic writing resource for*

- students and researchers*. The University of Manchester. 139 p.
9. Simkova, I., Medvedchuk, A., Tuliakova, K. (2024). *English for Scientists*. For master students majoring in humanitarian fields of study [Electronic resource]: textbook for master's applicants majoring in humanitarian fields of study. Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. 310 p.
 10. Wallwork, A., Southern, A. (2020). *100 Tips to Avoid Mistakes in Academic Writing and Presenting (English for Academic Research)*. Springer. 156 p.

НІМЕЦЬКА МОВА

1. Венгринович, А.А., Весоловський, О.В., Угринюк, Р.В. (2022). *Schrecklich nette deutsche Grammatik für Doktoranden*. Навчальний посібник з практичної граматики для здобувачів ступеня доктора філософії. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М. 105 с.
2. Паласюк, М.І. (2016). *Навчально-методичний посібник з німецької мови для аспірантів*. Тернопіль: ТНТУ. 147 с.
3. Скачкова, В.В., Кутова, Н.Ю. (2016). *Посібник з граматики німецької мови (другої іноземної) для самостійної роботи аспірантів*. Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 174 с.
4. Drosdowski, G., Eisenberg, P. (2022). *Grammatik der deutschen Gegenwartssprache*. Dudenverlag. 984 s.
5. Hilpert, S., Kerner, M., Orth-Chambah, J., Pude, A., Schümann, A., Specht, F., Weers, D., Gottstein-Schramm, B., Kalender, S., Krämer-Kienle, I., Niebisch, D. & Reimann, M. (2018). *Schritte international Neu 5: Niveau B1/1: Deutsch als Fremdsprache: Kursbuch und Arbeitsbuch*. München: Hueber Verlag.
6. Hilpert, S., Kerner, M., Pude, A., Robert, A., Schümann, A., Specht, F., Weers, D., Gottstein-Schramm, B., Hagner, V., Kalender, S. & Krämer-Kienle, I. (2018). *Schritte international Neu 6: Niveau B1/2: Deutsch als Fremdsprache: Kursbuch und Arbeitsbuch*. München: Hueber Verlag.
7. Perlmann-Balme, M., Schwalb, S., Matussek, M. (2019). *Sicher! aktuell B2.1: Deutsch als Fremdsprache / Kurs- und Arbeitsbuch mit Audios online, Lektion 1–6*. München: Hueber Verlag.
8. Perlmann-Balme, M., Schwalb, S., Matussek, M. (2021). *Sicher! aktuell B2.2: Deutsch als Fremdsprache / Kurs- und Arbeitsbuch mit Audios online, Lektion 7–12*. München: Hueber Verlag.

ФРАНЦУЗЬКА МОВА

1. Бражникова, Т.Ю., Руднева, І.С. (2023). *Вивчаємо граматику: навчально-методичний посібник*. У двох частинах. Ч. 1. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 120 с.
2. Комірна, Є.В., Самойлова, О.П. (2023). *Французька мова: підруч. для студентів вищ. навч. закл.* Київ: Ліра-К. 441 с.
3. Литвиненко, В.Ю. (2017). *LE FRANÇAIS*. Навчальний посібник з

французької мови для студентів вищих навчальних закладів. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «ОМІДА». 161 с.

4. Папіжук, В.О., Лісова, Ю.О. (2023). *Посібник-практикум з граматики французької мови*. Житомир: ЖДУ імені Івана Франка. 66 с.
5. Попель, Н.А. (2021). *Французька мова*: Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти. Кам'янець-Подільський: ПДАТУ. 279с.
6. Самойлова, О.П., Комірна, Є.В. (2021). *Практична граматика французької мови*: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Ліра. 552 с.
7. Уткіна, Г.Ф., Яценко, І.М. (2023). *Французька мова*: навчально-методичний посібник. У двох частинах. Ч. 1. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 56 с.
8. Miquel C. (2019). *Vocabulaire progressif du francais*. Paris. 167 с.